

LIETUVOS ŠVIETIMO DARBUOTOJŲ PROFESINĖ SAJUNGA VYKDOMASIS KOMITETAS

Kodas 190775625 Palangos g. ve 3, LT-01117 Vilnius tel.: (8-5) 2617510, faks. (8-5) 2628096 vyk@lsdps.lt www.lsdps.lt
Aisisk. sąsk. LT17 7300 0100 0244 9873 AB Hansabankas

LR Švietimo ir mokslo ministrei
p. Romai Žakaitienei

2007-04-11 Nr.05-007

Išnagrinėjome 2007 m. vasario 27 d. rašte NR 27-03-R-1699 pateiktus atsakymus į LŠDPS piketo, vykusio vasario 21 d. prie ŠMM, dalyvių reikalavimus.

Apgailestaudami turime konstatuoti, kad eilinį kartą ministerija pateikia formalų ir nedalykišką atsakymą. Mes jį vertiname kaip „tobulą“ atsirašinėjimo pavyzdį, kuriame nėra aiškumo ir konkretumo. Mirgantys tekste žodžių dariniai „gali būti“, „jei imtume“, „svarstysime galimybę“, „reikėtų daryti“ nusako rašto turinį bei ministerijos atsakingų pareigūnų bejėgiškumą įgyvendinant neginčijamai svarbias priimtų susitarimų tarp ministerijos ir profsajungos nuostatas, ištaisant švietimo reformos vyksme padarytas visuomenei bei valstybei brangiai kainuojančias klaidas. Pateiktas atsakymas pasižymi faktų iškraipymų ir netiesos sakymu. Jo intonacija ir „pagražintas“ turinys skirti labiau „munduro plovimui“ visuomenės, kolegų bei partijų akyse nei rimtam socialiniam dialogui. Todėl neva geranoriškas pažadas: „Esame pasirengę tęsti socialinį dialogą su Lietuvos švietimo darbuotojų profesine sąjunga ir siekti efektyvesnio, lygiavertės partnerystės ir viešumo pagrindais grįsto bendradarbiavimo“ netenka prasmės.

Iš piršto laužti priekaištai profsajungai prasideda nuo pirmo teiginio.

„Apgailestaujame, kad Lietuvos švietimo darbuotojų profesinė sąjunga vienpusiškai suspendavo savo narių darbą penkiuose pogrupiuose siūlymams dėl 2005 m. lapkričio 10 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos protokolinio susitarimo su Lietuvos švietimo darbuotojų profesine sąjunga įgyvendinimo parengti“.

Mums visiškai nesuprantama, kuo remdamiesi metate profsajungai tokį nepamatuotą kaltinimą. Darbo grupė, kuri susideda iš penkių pogrupių, sudaryta ir patvirtinta ministro įsakymu. Paskirti darbo grupės ir pogrupių vadovai - aukštas pareigas užimantys ministerijos darbuotojai, kurie privalo koordinuoti šių grupių veiklą. Pasikeitus ministerijos politinio pasikeitimo vadovams – ministrei ir viceministrei – darbas grupėse užgeso, profsajungos darbo grupių nariai ne tik nekviečiami, o iniciatyvą parodę profsajungos grupių vadovai paprasčiausiai ignoruojami.

Neįgyvendinami ir šių grupių bendrai pasiekti darbo rezultatai ir susitarimai. Gal po šių paaiškinimų p. Ministrei pasidarys truputi aiškiau kas „vienpusiškai suspendavo“ darbą grupėse.

„Siūlome sudaryti darbo grupę, kuri parengtų siūlymus dėl Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikos, Naujos mokytojų darbo apmokėjimo sistemos įgyvendinimo programos, Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo tobulinimo, mokinių skaičiaus mokyklose ir klasėse, mokytojo pavyzdinio pareiginio aprašo. Darbo grupė galėtų būti sudaryta iš 4 Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos atstovų ir 4 Švietimo ir mokslo ministerijos atstovų. Manome, kad darbas būtų rezultatyvesnis, jei į darbo grupę įtrauktume ir kitus socialinius partnerius: Lietuvos savivaldybių švietimo padalinių

vadovų asociacijos, Lietuvos ikimokyklinių ugdymo įstaigų vadovų asociacijos, Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos, LDF Krikščioniškosios švietimo darbuotojų profesinė sąjunga, Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos po 1 atstovą”.

Įsigilinus į šį „pasiūlymą“, darosi vis aiškesnės priežastys išgalvoto kaltinimo profsajungai, jog ši vienpusiškai sustabdžiusi savo narių darbą grupėse. Logika paprasta: jeigu profsajungos netenkina ankstesnė darbo grupių ir pogrupių struktūra bei jų sudėtis, pateikiamas kitas, ministerijos manymu, geresnis darbo grupių veiklos variantas. Be to, pastarasis gali pasirodyti demokratiškesnis, nes norima įtraukti platų ratą įvairių organizacijų, neva taip pat suinteresuotų LŠDPS piketo metu įteiktų reikalavimų bei susitarimų tarp profsajungos ir ministerijos nuostatų įgyvendinimu. Ministerijai iš tiesų niekas neketina trukdyti bendradarbiauti su minėtomis organizacijomis. Tačiau LŠDPS pateikė reikalavimus, tarp mūsų pasirašyti dvišaliai susitarimai. Taigi mes atsakingi už jų įgyvendinimą – tad ir derėkimės bei raskime problemų sprendimo būdus.

Siūloma sudaryti darbo grupę iš 4-ių LŠDPS ir 4-ių ŠMM atstovų, kurie parengtų siūlymus dėl moksleivio krepšelio metodikos, darbo apmokėjimo sistemos, darbo apmokėjimo aprašo tobulinimo, mokinių skaičiaus mokyklose ir klasėse, mokytojo pavyzdinio pareiginio aprašo. Bet ar tai rimtas siūlymas - ar keli žmonės galės atlikti tokios didžiulės apimties ir pagal savo pobūdį skirtingus darbus? Priminsime, kad profsajungos atstovai nėra etatiniai ministerijos darbuotojai, jų tiesioginis darbas – mokyti vaikus, todėl siūlytojams planuojant bendrus darbus su profsajunga reikėtų turėti galvoje dar ir šitai.

Mūsų žmonės aukojasi bendram labui, važiuoja iš įvairiausių Lietuvos vietų, gaišta savo laiką ir pinigus. Beje, darbo grupės nariams už atliktus darbus ministerija nemoka, nors tai privalo daryti teisės aktų nustatyta tvarka.

Prašytume p. Ministre susipažinti su Jūsų pirmtako Remigijaus Motuzo įsakymu „Dėl darbo grupės sudarymo 2005 metų lapkričio 10 d. susitarimui su Lietuvos švietimo darbuotojų profesine sąjunga įgyvendinti“ (2006 m. kovo 6 d. Nr. ISAK-418). Šiame įsakyme Jus rasite ne tik grupes, dirbančias Jūsų siūlomais klausimais, bet ir kitas grupes, dirbančias klasės auklėtojo pareigybės įvedimo, ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbuotojų, švietimo reformos analizės klausimais ir problemomis. Taip pat būtų neprošal susipažinti ir su šių grupių pasiektais darbo rezultatais, kuriuos reikėtų nedelsiant mėginti įgyvendinti.

Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad ši grupė, **teigiamo tikslo siekimo ir vadybiniu požiūriu** sudaryta gana tobulai. Pogrupiai sudaryti paritetiniais pagrindais – po 5 atstovus iš kiekvienos pusės, kiekviename iš jų parinkti ŠMM darbuotojai pagal atitinkamą darbo barą, grupėms vadovauja departamentų direktoriai ar skyrių vedėjai. Darbo rezultatams aptarti ir priimti sprendimams sudaryta darbo grupė iš ministerijos ir profsajungos pogrupių vadovų.

Jeigu Jūs manote, kad iškilus naujoms problemoms reikia dar kokio papildomo pogrupio, tai jis kuo puikiau „įsirašys“ į šią struktūrą.

Taigi visiškai nesuprantamas siūlymas, nieko gero išskyrus sumaištį nežadantis, sudarantis prielaidas kilti nesutarimams bei konfliktams, o ne rimtam darbui tarp socialinių partnerių. O gal Jus to ir siekiate?

„Taip pat priimtinas Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos siūlymas atnaujinti 2002 m. vasario 19 d. susitarimą. Sudaryta darbo grupė iš Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos ir ministerijos atstovų netrukus pradės darbą. Tikimės produktyvaus grupės darbo“.

Mes nuoširdžiai norėtume patikėti šių žodžių prasmingumu, tačiau tas „netrukus“ jau tęsiasi **daugiau nei pusmetį**. Atnaujinto susitarimo varianto projektas Jums buvo žinomas nuo paskyrimo į naujas pareigas, tačiau jokios reakcijos. Vėliau (2006-10-26 Nr. 05-046) priminėme Jums, kad tikslinga sudaryti darbo grupę susitarimui atnaujinti, pateikėme derybinės grupės narių sąrašą. Atsako įsakymo forma sulaukėme po dviejų su puse mėnesio. „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos susitarimo“ (2007 m. sausio 12 d. Nr. ISAK-40).

Po šio įsakymo vėl praėjo daugiau nei du su puse mėnesio, tačiau derybinė darbo grupė dar vis nebuvo susirinkusi.

Tiesa, karta mes buvome raginami susitikti, tai buvo prieš piketą, vasario 19 dieną. Suprantama, kad šis laikas deryboms buvo netinkamas.

„Mokyklų mažinimas yra itin aktuali didžiųjų miestų problema. Įvertinus situaciją detaliau matosi, kad šią problemą turi 52 savivaldybės iš 60. 2006-2007 m. m. 22 proc. mokyklų mokosi daugiau nei 6900 mokinių (6,3 proc. mokyklų mokosi daugiau nei 1000 mokinių). Greitas mokinių skaičiaus mokyklose mažinimas iki 600 sudarytų prielaidą atsirasti antrai pamainai, o kai kur ir trečiai.“

„Jei imtume statyti naujas mokyklas, kad užtikrintume mokinių skaičiaus mokyklose sumažinimą iki 600, tai užtruktų daug metų, ypač brangiai kainuotų, o dabartinių didelių mokyklų patalpos būtų neracionaliai naudojamos. Mokyklose, kurių projektinis pajėgumas 1200 mokymosi vietų, kokybiškam ugdymo procesui organizuoti ir racionaliam patalpų panaudojimui optimalus mokinių skaičius yra 800.“

„Mokinių skaičiaus mažinimas mokyklose šiuo metu įmanomas reguliuojant mokinių srautus savivaldybėje, mažinant mokinių skaičių klasėse, restruktūrizuojant mokyklas. Tikimės bendromis ministerijos ir savivaldybių pastangomis reguliuoti mokinių srautus savivaldybėje, mažinti mokinių skaičių klasėse, restruktūrizuoti mokyklas ir pasiekti teigiamų rezultatų“.

Švietimo ir mokslo ministerija pirmiausia turėtų rūpintis švietimo sistemos kokybine puse, o ne lėšų „taupymu“ mokinių, mokytojų, o tai reiškia - ir visos visuomenės sąskaita. Mums nesuprantama kaip gali neužtekti mokyklų, jeigu įgyvendinant **prievartinę tinklo pertvarką** iš valstybės registro dingo per 400 mokyklų, per paskutinį penkmetį dėl gimstamumo ir gyventojų migracijos vaikų kasmet mažėjo po 20-25 tūkstančius.

Pagaliau nieko neatsitiks, jeigu ir reikės pastatyti vieną kitą naują mokyklą, ypač tuose miestų vietose, kur yra tarp mokyklų dideli atstumai bei rytinėmis valandomis didelė transporto spūstis. Pertvarkant senąsias mokyklas kokybiškam ugdymo procesui organizuoti taip pat reikės nemažų lėšų. Nereikėtų manyti, kad be lėšų galima daryti įvairias reformas. Tik reikėtų daugiau ministerijos ryžto, neatmetant ir profsąjungos pagalbos.

Priminsiu nesenus laikus, kai buvo uždarinėjami ir privatizuojami šimtai šalies darželių, nes buvo metas kai trūko juos lankančių vaikų. Profsąjunga kiek galėjo tiek priešinosi šitiems neapgalvotiems sprendimams. Pavyzdžiui, Šiauliuose 1993 metais iš norimų uždaryt 17 darželių uždarė tik 3. Šiandieną jaučiama darželių stoka, nes nemaža jų privatizuota. Ar ne tuo pačiu keliu einame ir pertvarkydami mokyklų tinklą? Kas gali pasakyti, koks likimas tų kelių šimtų mokyklų, kiek jų atsidūrė verslininkų rankose?

Niekas neteigia, kad reikia paskubomis vykdyti mokyklų mažinimą iki 600 mokinių. Tačiau iki šiol dar **nėra strateginio plano**, kaip tai bus daroma. Priminsime, kad profsąjungos susitarimas su ŠMM, kuri aprobavo 13-oji Vyriausybė, pasirašytas 2005 metų lapkričio 10 dieną. 2006 m. birželio 15 dieną Seimas priėmė Rezoliuciją „Dėl Lietuvos švietimo politikos įgyvendinimo“, kuriame beveik identiška pakartoti susitarimo punktai. Šioje rezoliucijoje numatytas mokyklos modelis su 500-600 mokinių, siekiant „gerinti socialinį, psichologinį, fizinį vaiko saugumą“.

„Nustatytas maksimalus klasės dydis neužkerta kelių savivaldybėms turėti mažesnes klases. Nuo šių metų sudarytos prielaidos savivaldybėms mažinti mokinių skaičių klasėse. Moksleivio krepšelis padidintas 10 proc. 1-4 klasėms. Tai reiškia, kad vidutinis mokinių skaičius pradinėse klasėse gali būti 20. Miesto ir rajono pagrindinių mokyklų 9-10 klasės vidutinis mokinių skaičius skiriant moksleivio krepšelį sumažintas nuo 25 iki 22. Nuo 2008 m. planuojama sumažinti finansuojamų mokinių skaičių 5-8 kl. nuo 25 iki 22. Svarstysime galimybę palengva mažinti maksimalų mokinių skaičių klasėse nuo 2007 m. rugsėjo 1 d. Tai turės būti aptarta ir suderinta su Lietuvos savivaldybių asociacija. Rengsime teisės aktus, įpareigojančius savivaldybes mažinti mokinių skaičių klasėse.“

Ministerijos siūlymu 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 straipsnyje nustatyta, kad įvykdžius bendruosius ugdymo planus ir visiškai patenkinus mokinio krepšelio poreikį, likusi nepanaudota suma nuo liepos 1 d. (mokslo metų pabaiga) ir nuo kitų mokslo metų gruodžio 1 d. gali būti perskirstyta kitoms mokymosi reikmėms finansuoti. Tai reiškia, kad sutaupytos mokinio krepšelio lėšos galės būti naudojamos tik mokymui, o ne kitoms reikmėms.

Tai irgi viena iš prielaidų didelėse klasėse mokinių skaičių sumažinti. Tikimės, kad savivaldybės sutaupytas lėšas investuos į mokymo sąlygų gerinimą, t.y. ir mokinių skaičiaus didelėse klasėse mažinimą.“

Gerinant mokytojų ir mokinių darbo sąlygas, siekiant geresnės ugdymo ir auklėjimo kokybės būtina mažinti mokinių skaičių mokyklose ir klasėse vienu metu, kad nesumažėtų mokytojų krūviai, o kai kuriems dėl šios priežasties nreikėtų tapti bedarbiais. Jūsų atsakyme kaip tik šito ir nėra.

Profsąjungos ir ministerijos bendra darbo grupė, skirta „Mokinio krepšelio metodikos, mokinių skaičiaus mokyklose ir klasėse kompleksuose“ tobulinimui, surado kompromisinį variantą, kuri jus vėl teikiate mums. Tačiau šį bendrą grupės darbą kompromituoja ministerijos įgyvendinimo būdai. Kaip suprasti „Rengsime teisės aktus, įpareigojančius savivaldybę mažinti mokinių skaičių klasėse“?

Teisės aktus **privalėjote** parengti kartu su MK padidiniu ir perskirstymu. Jų neparengę Jus sudarėte prielaidas ir sąlygas savivaldybėms pasisavinti Moksleivio krepšelio padidintas lėšas. Nereikia dėtis naiviais, - savivaldybės savo noru nemažins mokinių skaičių klasėse.

Neparengti arba per vėlai parengti teisės aktus ministerijai tampa taisykle. Tenka konstatuoti nepakankamą institucijos vadovų kompetenciją, o gal net sąmoningą nuolaidžiavimą Lietuvos savivaldybių asociacijai, kurių merai nebaudžiami gali savo nuožiūra naudoti padidintas krepšelio lėšas.

2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 straipsnio pakeitimas yra tikrai girtinas: sutaupytos mokinio krepšelio lėšos galės būti naudojamos tik mokymui, o ne kitoms švietimo reikmėms finansuoti. Iš krepšelio sutaupytų lėšų savivaldybės galėjo mokėti už elektrą, vandenį, mokyklų remontą ir t.t., o dabar negalės.

Tik mums nesuprantama, kaip galima sutaupyti, jei „įvykdome bendruosius ugdymo planus ir visiškai patenkiname mokinio krepšelio poreikį“. Ar tai nereiškia, jog iš anksto darome prielaidą, kad neįvyks pamokų, nebus mokoma už pavadavimą, nemokoma už darbus mokytojui, kurie turi būti apmokami iš MK?

Pateiksiu pavyzdį.

2005 metais mokytojų kvalifikacijai kelti skirtų MK lėšų šalyje buvo vidutiniškai panaudota tik 42 proc., 2006 metais – 46 proc.. O kur „nuplaukia“ atitinkamai 58 ir 54 proc. pinigų, kurie sudaro dešimtis milijonų litų?

Tą patį galima pasakyti ir apie kitas krepšelio apimtyje esančias sudėtines lėšų dalis.

Jus tikitės, kad tokiu būdu sutaupytos lėšos „yra viena iš prielaidų didelėse klasėse mokinių skaičiui sumažinti“, o mes tokią poziciją laikome, atleiskit, absurdiška. Juk akivaizdu, kad tokiu pareiškimu Jus raginate savivaldybes pažeisti įstatymą, t.y. „vogti“ tikslines lėšas. O jei vienais metais tokiu būdu bus „sutaupoma“, o kitais – ne? Ar tai reiškia, kad klases tai mažinsite, tai didinsite?

MK tikslinės lėšos apskritai negali būti skirtos mokinių skaičiui klasėse mažinti.

Ir dar viena.

Kaip socialiniai partneriai manome, kad ministerija **neturėtų priiimti nuopelnų tik sau**, nes prie pasiekimų yra nemažai prisidėjusi ir profsąjunga. Pavyzdžiui, Jus konstatuojate, kad „Ministerijos siūlymu“ pakeistas 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 straipsnis. Šis siūlymas buvo išsakytas 2006 metais spalio 5 dieną profsąjungos atstovų susitikime su Ministru Pirmininku ir finansų ministru metu. Jie sutiko, kad sutaupytos MK lėšos gali būti nukreiptos tik mokymo reikmėms, o ne abstraktiems švietimo poreikiams.

Nuo pirmųjų Mokinio krepšelio gyvavimo dienų LSDPS dėjo pastangų, kad MK lėšos nebūtų dirbtinai taupomos, o būtų naudojamos pagal paskirtį. Ne vienerius metus šias elementarias tiesas aiškinome Seimui, Vyriausybei ir ŠMM, su kuria paprastai mėginavome veikti kartu.

Po LŠDPS IV ataskaitinio-rinkiminio suvažiavimo, kuris įvyko 2002 m. rugsėjo 20 d., darėme spaudimą Vyriausybei ir Švietimo ir mokslo ministerijai dėl MK tikslinio panaudojimo. Suvažiavimui pareiškus oficialų „nepasitikėjimą Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija bei jos vadovu“ Algirdu Monkevičiumi buvo susitakta su Ministru Pirmininku Algirdu Brazausku ir susitarta, kad Valstybės kontrolė atliktų ministerijos veiklos vertinimą, tame tarpe ir kaip šalyje naudojamas mokinio krepšelis.

Kontrolė nustatė, kad 49,6 mln. Litų MK lėšų panaudojama ne pagal paskirtį, todėl inicijavome įstatymo pakeitimą. Vėliau stengėmės įteigti, kad ŠMM kontroliuotų, kaip panaudojamos krepšelio lėšos. Įstatymo 5 straipsnis buvo keistas kelis kartus.

Profsajunga niekada nebuvo ir neliks nuošalyje. Tačiau jeigu nebus ŠMM kontrolės - savivaldybės piktnaudžiaus mokinio krepšelio lėšomis.

„Dėl klases auklėtojo pareigybės įvedimo edukologų ir mokytojų praktikų nuomonės išsiskiria. Mokytojų bendruomenė irgi neturi bendros nuomonės. Manytume, kad perspektyviausias kelias būtų ne įvesti tokią pareigybę, o didinti apmokėjimą už vadovavimą klasei.

Jau esame parengę pavyzdinio mokytojo pareigybės aprašo projektą. Vadovavimas klasei yra vienas iš daugelio mokytojų darbų, todėl mokytojo pareigybės aprašo projekte yra aprašytos ir klases auklėtojo pareigos. Artimiausiu metu aprašo projektas bus pateiktas viešai svarstyti. Susitarus dėl pavyzdinio mokytojo pareigybės aprašo turinio ir padidinus valandų skaičių už vadovavimą klasei iki 4 (nuo 2007 m. rugsėjo 1 d. planuojama dar skirti 1 valandą) mokyklos galėtų įvairiai organizuoti vadovavimą klasei. Pavyzdžiui, mokytojui skiriamą 12 valandų už vadovavimą klasei, jis vadovauja trims klasėms ir dar turi kontaktinių valandų. Galimi ir kiti variantai.

Jūs teigiate, kad yra parengtas „pavyzdinis mokytojo pareigybės aprašo projektas“. Bet mes jo iki šiol dar nematėme. O buvome įsitikinę, kad mes kaip socialiniai partneriai turėsime teisę susipažinti, nekalbant apie tai, kad aprašą privalėjote suderinti su profsajunga. Pavyzdinis darbo aprašas – didelis ir atsakingas darbas, reikalaujantis atlikti tyrimus ir eksperimentus,- tai ne mėnesio darbas.

Mokytojai turi žinoti, kokius darbus privalo atlikti, už ką jie atsako. Pedagogo darbo kokybė kenčia iš esmės dėl dviejų dalykų: **jam užkrauta nepakeliama pareigų ir prievolių našta ir nepamatuotai didelė dalis jo atliekamo darbo nėra apmokama.**

Profsajunga laikosi nuostatos, kad kontaktinių valandų norma, įvedus etatinį darbo apmokėjimą, **neturi viršyti 18 valandų.** O kitų pedagogams pavedamų darbų apimtis turi būti numatoma atsižvelgiant į laiką, kurio reikia jiems kokybiškai atlikti per įstatymuose nustatytas darbo valandas (pastarųjų neviršijant).

Priminsiu, kad mokytojams nustatyta 36 valandų darbo savaitė. Tačiau darbo valandų skaičius per savaitę esmės nekeičia, nes ateityje mokytojui bus **mokama už etatą, o ne už valandas ir darbų apimtis nuo to nesumažės.** Svarbiausia – kokie darbai ir kiek jų bus įdėta į tą etatą, ir ar pajėgsite atlikti tuos darbus per 36 valandas.

Mes teigėme ir teigsime, kad nustatant mokytojo krūvį reikia atsižvelgti į visus komponentus, lemiančius bendrą jo darbo apimtį, **laiko matu išmatuoti visus pedagogo atliekamus darbus.** Mūsų paskaičiavimais, dabartinis dirbančio mokytojo etatas pagal darbo

laiko normatyvus sudaro per savaitę – 79-91 valandą. Ir tai tik tuo atveju, jei kontaktinių pamokų yra ne daugiau nei 18 valandų.

Profsąjungos „Mokytojo darbo laiko trukmės“ tyrimų **teisingumą** patvirtino Švietimo ir mokslo ministerijos tyrimo rezultatai. Tyrimą atliko Švietimo plėtotės centras, kuris pavaldus ŠMM ir **nevalia kaltinti jį lojalumu profsąjungai**. Tačiau tyrimo rezultatai nustebino net pačius didžiausius profsąjungos priešininkus, nes šie tyrimai įrodė, kad bendra mokytojo savaitės darbo apimtis dar didesnė nei pagal profsąjungos tyrimą. Pagal ŠPC tyrimą mokytojo kontaktinių valandų klasėje vidurkis šalyje – 22 valandos, o kitiems darbams sugaištama net 75 valandos 35 minutės. **Iš viso: 22+75=97 valandos.**

Į šias valandas neįskaičiuotas laikas, kuris reikalingas tvarkyti dokumentacijai, nesusijusiai su auklėjamąja klase ar veikla ruošiantis mokamųjų dalykų pamokoms. O tokių darbų Švietimo plėtotės centras priskaičiuoja net 22 rūšis. Tyrimas „Bendrojo lavinimo mokyklos pedagogo veiklos modelis“ atliktas 2002 metais, o nuo to laiko ne tik nesumažėjo, bet prisidėjo **papildomų** darbų mokytojui.

Šiame tyrime nurodoma, jog klasės auklėtojo veiklai per savaitę būtina mažiausiai 11 valandų, o jeigu ši funkcija bus vykdoma visa apimtimi - reikėtų 21-22 valandų.

O Švietimo ir mokslo ministerijos „Klasės auklėtojo atmintinėje“ išvardintiems darbams atlikti reikėtų dar daugiau laiko nei paminėtame tyrime. Atmintinės reikalavimai klasės auklėtojui nepaprastai aukšti. Kad būtų galima juos tinkamai vykdyti, reikia įgyti specialių psichologijos, sociologijos, teisės, vadybos, oratorinio ir aktorinio meno žinių.

Todėl mums nesuprantama, kodėl atsakyme **nuvertinate klasės vadovą**. „Vadovavimas klasei yra vienas iš daugelio mokytojo darbų, todėl mokytojo pareigybės aprašo projekte yra aprašytos ir klasės auklėtojo pareigos“.

Kaip skiriant net ir 4 valandas (pridėjus vieną valandą bus tik trys) už vadovavimą klasei, „galima įvairiai organizuoti vadovavimą klasei“? Ar įsivaizduojate, kaip galima 22 valandų darbą atlikti per 4 valandas, o visą mokytojo darbų apimtį, kuri siekia net 97 valandas per savaitę, atlikti per 36 valandas?

Tad ar ne tikslingiau remtis ne „bendromis nuomonėmis“, o moksliniais tyrimais?

„Mokinių netinkamas (kartais chuliganiškas“ elgesys, nepagarba mokytojams, klasės draugams, prastas lankomumas, neturėjimas motyvacijos mokytis yra opios problemos visuomenėje ir mokykloje. Neretai mokiniai žino savo teises, bet pamiršta pareigas, tėvai nepakankamai kontroliuoja ir koreguoja savo vaikų elgesį. Šiuo metu yra rengiamos Švietimo įstatymo pataisos. Numatoma teisinėmis nuostatomis sustiprinti mokinių ir tėvų pareigas ir atsakomybę. Taip pat numatome parengti Krizių valdymo mokykloje aprašą“.

Išvadavus visuomenę nuo prievartos baimių, kitų dvasinių trukdžių neatsirado? Mokyklose beatodairiškai diegiant „žmogaus teises ir laisves“ vis labiau įsigali anarchija, alkoholis ir narkotikai. Mūsų švietimo sistemą galima drąsiai traktuoti kaip vieną iš labiausiai

perdėtų teisių ir laisvių taikymo sferą. Paaugliams metodiškai diegiama nuostata, kad ugdymo įstaigoje teises turi tik moksleiviai, o pareigas - mokytojai.

Nenorinčių mokytis paauglių chuliganizmas tapo rimta šalies mokyklų problema. Atsisakius drausmės ir elgesio vertinimo sujūlėję moksleiviai ne tik nepaiso mokytojų nurodymų, bet gali per pamokas juos iškeikti, grasinti, savavališkai išeiti iš pamokų, o pedagogai neturi priemonių jiems sudrausminti. Tačiau dabartinė situacija tokia, kad bet koks vaikų drausminimas vertinamas kaip jų teisių pažeidimas. Tai trikdo ugdymo procesą, demoralizuoja kitus moksleivius, **menkina mokytojų autoritetą.**

Tėvų, paisančių vien savo vaikų interesų, perdėtas reiklumas pedagogams yra dar vienas psichologinio teroro ir netvarkos skatinimo šaltinis mokykloje. O kai tėvai kviečiami pasiaiškinti dėl prasto vaikų elgesio ar pažangumo, daugelis jų net neateina į mokyklą. Dėl to būtina griežčiau drausminti ne tik moksleivius, bet ir „drausminti“ praleidinėjančių pamokas, netinkamai besielgiančių vaikų tėvus.

Dabartinė mokyklų **finansavimo tvarka prisideda** prie prastėjančio moksleivių žinių lygio bei drausmės. Mokytojams, kurie rašo blogesnius pažymius, tenka klausytis mokyklų vadovų priekaištų, kad „spaudžiami“ vaikai gali išeiti į kitą mokyklą ir „išsinešti“ mokinio krepšelį.

Drausmės problemos lemia prastėjančių moksleivių žinių lygį. Ir tai ne mokytojų kaltė, o mokyklose įsigaliojusios perdėtos ir prievartinės liberalios politikos pasekmė. Todėl žodžiui „laisvė“ antonimu tapo žodis „drausmė“. Tiksliau, jis išnyko iš pedagogikos terminologijos. O reikėtų, kad šie žodžiai būtų sinonimai.

Dabartinės darbo sąlygos neužtikrina mokytojams galimybių realizuoti visų savo profesinių sugebėjimų. Profesinės sąjungos atlikti tyrimai byloja, jog beveik ketvirtadalis šalies mokytojų yra patyrę mokinių smurtą mokyklose.

Pasitaikantys smurto atvejai mokyklose byloja apie tai, kad valstybė nesugeba garantuoti teisės mokiniams mokytis, o mokytojams dirbti dvasiškai ir fiziškai normalioje aplinkoje. O juk šią teisę valstybė turi vienodai garantuoti visiems mokyklos bendruomenės nariams.

Jūsų atsakyme kalbama apie „Krizių valdymo mokykloje aprašą“. Nemanome, kad tai padės kovoti su kai kurių vaikų blogu elgesiu per pamokas. Šiam darbui atlikti bus reikalingi specialūs darbuotojai.

O greičiausiai tai dar viena prievolė, kurią turės atlikti tam neparengtas mokytojas.

Pastebėsime, kad ši priemonė **savaime ydinga**, kadangi ji nukreipta į **pasekmių** valdymą. Smurto mokykloje problemas reikia spręsti kompleksiskai, visų pirma, išsiaiškinus ir užkirtus kelią jo kilimo **priežastims.**

Daugelis punktų 2005 metų lapkričio 10 dienos Susitarimo, pasirašyto Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos su Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotu švietimo ir mokslo ministru Remigiju Motuzu bei 2006 metų birželio 15 dienos L.R Seimo rezoliucijos „Dėl švietimo politikos įgyvendinimo“ kaip tik ir nukreipti prieš priežastis, o ne pasekmes:

- Įsisąmoninant švietimo ir mokslo reikšmę valstybės gyvenime, įtvirtinti aukštą pedagogų statusą visuomenėje, ginti mokytojų orumą ir garbę;
- Sustiprinti teisinę mokytojo padėtį ir įtvirtinti tai įstatymuose, kurie gintų mokytoją nuo agresyvių mokinių ir jų tėvų;
- Įvesti privalomas drausmės ir elgesio vertinimo taisykles mokiniams, kurių nesilaikymas atsilieptų mokymosi ir elgesio bendram vertinimui iki grėsmės būti pašalintam iš mokyklos, taip pat turėtų įtakos mokiniui stojant į aukštesias ir aukštesnias mokyklas;
- Subalansuoti vaikų teisių ir pareigų santykį: savo teises suvokti per pareigų įsisąmoninimą (mokytis, laikytis drausmės, gerbti tėvus, mokytojus), o ne priešingai;
- Įvesti klasės auklėtojo pareigybę bendrojo lavinimo mokyklose;
- Parengti mokytojo apmokamų darbų pareigybės aprašą;
- Peržiūrėti mokinio krepšelio (MK) metodiką, atitinkamai mažinant mokinių skaičių mokyklose ir klasėse. Sustiprinti MK paskirstymo kontrolę.
- Rūpintis, kad kuo daugiau mokinių būtų užimti tikslinga veikla ne pamokų metu, dėl to tobulinti mokinių papildomojo ir vasaros užimtumo sistemą, ją suderinti su bendrojo lavinimo sistema;
- Visų tipų mokyklose atsisakyti dviejų mokymosi pamainių, sudaryti sąlygas vaikams ruošti pamokas mokykloje, lankyti būrelius, sportuoti, pavalgyti;
- Garantuoti palankesnes sąlygas išlikti kaimo mokykloms kaip vieninteliam bendruomenės švietimo ir kultūros židiniui;
- Įgyvendinti švietimo įstatyme numatyta mokyklos bendruomenės teisę rinktis ir išlaikyti Lietuvos mokyklų tipų įvairovę.

„Ministerija vienu iš svarbiausių veiklos prioritetų laiko mokytojų atlyginimų didinimą. Kaip ir buvo sutarta, 2006 m. mokytojų atlyginimas padidintas 20 proc. 2007 m. mokytojų atlyginimams didinti valstybės biudžete skirta per 300 mln. Lt. Esame numatę tobulinti Naujos mokytojų darbo apmokejimo sistemos įgyvendinimo programą. Kaip jau ne kartą esu sakiusi, ieškome galimybių nuo 2007 m. rugsėjo 1 d. padidinti mokytojų mėnesinį tarifinį atlygį“.

Sveikintina, kad Ministerija mokytojų atlyginimų kėlimą laiko vienu iš svarbiausių darbo barų. Iš tikrųjų 2006 m. atlyginimas **išskirtinai tik mokytojams** buvo padidintas vidutiniškai 20 proc. Tačiau teisybės dėlei pastebėsime, kad tai nuopelnas ministro Remigijaus Motuzo ir profsąjungos, jų suderintų veiksmų ir darbo rezultatas.

Galbūt ne vienas pilietis, atsivėręs ŠMM tinklalapį ir perskaitęs, jog šiais metais vėl valstybės biudžete švietimui skirta per 300 mln. litų, bus pasipiktinęs. Piliečiui sudėtinga bus suprasti, kodėl mokytojai „triukšmauja“. Užtat mes, pedagogai, būsimė nustebę, tiksliau – nuliūdę: *mat tokių lėšų nėra!*

2006 m. atlyginimai pedagogams buvo keliami per kelis kartus. Dalis lėšų buvo numatyta tvirtinant 2006 m. biudžetą, o kitos papildomos lėšos buvo skirtos metų eigoje, kurios pasimatė tik 2007 metų biudžete. Dar reikėtų pridėti finansus, skirtus nuo š.m. sausio 1 d. vienai valandai apmokėti už mokytojo atliekamus papildomus darbus.

Šie 300 mln. litų jau panaudoti mokytojų atlyginimams pakelti! Taip, ir pati Ministrė pripažįsta, kad šių pinigų nėra. „Kaip jau ne kartą esu sakiusi, ieškome galimybės nuo 2007 m. rugsėjo 1 d. padidinti mokytojų mėnesinį tarifinį atlygį“. Taigi, jeigu jie būtų – nereikėtų „ieškoti galimybės“. O galimybės žinomos – palikti švietimui sutaupytas lėšas mažėjant vaikų skaičiui mokyklose. Biudžeto perskirstymas paprastai būna vidury kalendorinių metų. Paprastai perskirstoma apie 200 mln. litų, tačiau švietimui net geriausių atveju tenka apie trečdalį...

Pernai, spalio 5 dieną, profsajungos atstovų su Ministru Pirmininku susitikime aiškiai buvo pasakyta, kad jokių papildomų lėšų pedagogų atlyginimams pakelti nebus, išskyrus aukštųjų mokyklų dėstytojams ir kitiems darbuotojams ir 2 val. metodinei veiklai ikimokyklinių įstaigų pedagogams. Todėl mums nesuprantamas Ministro Pirmininko išsakytas priekaištas piketo prie ŠMM išvakarėse.

„Man regis, kai kurių profesinių sąjungų veikėjai tiesiog nori daugiau pasireikšti. Nors man atrodo, kad jie puikiai žino Vyriausybės planus“ ir „priminė, kad šįmet algos mokytojams didės 20 proc.“. (Premjero žinia pedagogams: derėtis galima, streikuoti nebūtina, „Respublika“, 2007 m. vasario 14 d.).

O mes atsakingai pareiškiame, kad paviešintuose Vyriausybės planuose nėra numatyta kelti atlyginimus mokytojams. Norėtume aiškaus atsakymo, su konkrečiais skaičiais ir data. Kitaip - Ministro Pirmininko pažadus piketo išvakarėse teks vertinti kaip „juodųjų technologijų“ naudojimą prieš profsajungas.

Jeigu esate „numatę“, tai kada ir kaip tobulinsite Naująją mokytojų darbo apraokėjimo sistemos įgyvendinimo programą? Dar 2006 metais spalio 19 dieną LŠDPS Koordinavimo taryboje, dalyvaujant Jums, Gerb. Ministrė, buvo susitarta, kad šį nutarimą reikėtų keisti. Viena iš tokių probleminių temų – yra ilgėjančios kontaktinės valandos: nuo 2007 m. rugsėjo 1 dienos jų turėtų būti 19, o nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. – 20. Jus pritarėte, kad kontaktinių valandų skaičiaus nebereikėtų didinti – kontaktinių pamokų norma, kuri laikoma etato pagrindu ir nuo kurios skaičiuojamos kitos valandos už papildomus darbus, neturėtų viršyti 18 valandų.

Deja, per pusmetį ŠMM nesugebėjo parengti nutarimo pakeitimo projekto.

„Esame atviri socialinio dialogo plėtrai su Lietuvos švietimo darbuotojų profesine sąjunga. Laukiame atsakymo dėl mūsų pateiktų siūlymų“.

Neįsižciskite, bet realių siūlymų nepateikėte, kuriais remiantis galėtume pradėti rimtą dialogą dėl bendro darbo ir mūsų pateiktų reikalavimų įgyvendinimo. Atsakymas dar kartą patvirtina, kad Jus neįsiklausote į reikalavimus ir atmetate mūsų siekį bendradarbiauti.

Netiesos sakymas ir faktų iškraipymas neprideda pasitikėjimo švietimo sistemos vadove.

LŠDPS Prezidiumas mano, kad galėtume tęsti socialinį dialogą po to, kai iš Gerbiamosios Ministrės gautume išsamų atsakymą į LŠDPS piketo dalyvių reikalavimus: kaip ir kokiais tempais juos būtų galima įgyvendinti visa apimtimi?

Dar kartą užtikriname, kad LŠDSP yra pasirengusi rimtam ir konstruktyviam socialiniam dialogui.

Su pagarba

Lietuvos švietimo darbuotojų
profesinės sąjungos pirmininkas

dr. Aleksas Bražas